

УДК 35:334

С. С. АРЕНТ,
здобувач наукового ступеня кандидата наук
з державного управління, Національна академія
державного управління при Президентові України

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЛЯ УКРАЇНИ

Стаття присвячена дослідженню зарубіжного досвіду державної підтримки соціального підприємництва та обґрунтуванню можливості використання його в Україні. Соціальне підприємництво розглядається як таке, що поєднує соціальний і бізнесовий підходи до реалізації можливостей, які дають змогу виявити соціальні потреби, сприяють створенню соціальної цінності чи стимулюють соціальні зміни.

Представлено досвід розвинених країн стосовно встановлення державою правил і норм, які спонукають економічних і соціальних агентів до соціально спрямованої організації форм підприємницької діяльності. Наголошується, що соціальне підприємництво потребує ефективної ідеології, адвокації, уваги мас-медіа, позитивних прикладів, критичного підходу та відкритості для спільноти.

Ключові слова: соціальне підприємництво, державна політика, державна підтримка, соціальні проблеми, зарубіжний досвід.

S. S. ARENT,

Postgraduate Degree Seeker Ph.D in Public Administration, National Academy for Public Administration under the President of Ukraine

STATE SUPPORT FOR SOCIAL ENTREPRENEURSHIP: FOREIGN EXPERIENCE FOR UKRAINE

The article is devoted to the study of foreign experience of state support for social entrepreneurship and to substantiate the possibility of using it in Ukraine. Social entrepreneurship is seen as combining social and business approaches to the realization of opportunities that can identify social needs, promote the creation of social value or stimulate social change.

The experience of developed countries in relation to the establishment by the state of rules and norms that encourage economic and social agents to socially oriented organization of business forms is presented. It is stressed that social entrepreneurship requires effective ideology, advocacy, media attention, positive examples, a critical approach and openness to the community.

Key words: social entrepreneurship, state policy, state support, social problems, foreign experience.

C. S. АРЕНТ,

соискатель ученой степени кандидата наук государственного управления, Национальная академия государственного управления при Президенте Украины

ГОСУДАРСТВЕННАЯ ПОДДЕРЖКА СОЦИАЛЬНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ ДЛЯ УКРАИНЫ

Статья посвящена исследованию зарубежного опыта государственной поддержки социального предпринимательства и обоснованию возможности использования его в Украине. Социальное предпринимательство рассматривается как объединяющий социальный и деловой подходы к реализации возможностей, которые позволяют выявить социальные нужды, способствуют созданию социальной ценности или стимулируют социальные изменения.

Представлен опыт развитых стран по установлению государством правил и норм, которые побуждают экономических и социальных агентов к социально направленной организации форм предпринимательской деятельности. Отмечается, что социальное предпринимательство нуждается в эффективной идеологии, адвокации, внимании масс-медиа, положительных примерах, критическом подходе и открытости для общества.

Ключевые слова: социальное предпринимательство, государственная политика, государственная поддержка, социальные проблемы, зарубежный опыт.

Постановка проблеми. Останнім часом у науково-експертному середовищі дедалі більше ведеться дискусій щодо необхідності змін у підходах до розв'язання соціально значущих проблем. У цьому аспекті актуальним є розвиток і функціонування соціального підприємництва як одного з інструментів соціального розвитку, що базується на посиленні ролі економічно активних учасників національного ринку в підтримці соціально уразливих категорій громадян

© Арент С. С., 2017

та вирішенні соціально значущих питань. На часі є дослідження досвіду інших держав у цій царині та осмислення можливостей його застосування в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З-поміж зарубіжних фахівців, до сфери наукових інтересів яких належать питання соціального підприємництва, можна виокремити таких авторів, як Дж.Л.Кеєн, М.Колін, Є.Лес, Дж.Майр, І.Марті, М.Маклін, В.А.Счамбра. У їх працях висвітлено різноманітні аспекти функціонування соціальних підприємств. Зокрема, окреслюючи роль владних структур, експерти наголошують на важливості ідентифікувати потенційного соціального підприємця, надати йому необхідну підготовку та підтримку, що збільшить шанси на успіх у його діяльності [1, с. 14]. При цьому йдеться про розумну державну політику, яка сприяє соціальним інноваціям на місцевому та національному рівнях [2]. У більшості аналізованих робіт наводяться приклади та робляться висновки про те, що соціальне підприємництво радикально змінило неприбутковий, приватний та державний сектори.

У розробці проблем, пов'язаних із розвитком соціального підприємництва, доволі значним є і внесок вітчизняних науковців. Так, Л.Біланич і О.Голубка здійснили аналіз нормативно-правових засад, моделей та інституціональних форм функціонування соціального підприємництва в сучасній Словаччині; розглянули особливості управління, фінансування, державної та суспільної підтримки соціального підприємництва в цій країні; вказали на можливість використання відповідного досвіду в Карпатському регіоні України з урахуванням тенденцій транскордонного співробітництва та його соціально-економічного потенціалу [3].

Водночас справедливим є зауваження О.Шпикуляка і В.Пехова стосовно того, що в Україні “держава як владний інститут із певною байдужістю ставиться до соціуму й часто не виконує своїх функцій, чим дестимулює бажання участі індивіда в суспільному процесі” [4, с. 104]. При цьому яскравим прикладом, що підтверджує деусуспільнення соціального капіталу, зокрема в частині підтримки та поширення найбільш соціально спрямованих форм організації підприємницької діяльності, автори вважають проблему розвитку кооперації (на підставі оцінки тенденцій і ефектів кооперування, особливо в обслуговуючому сегменті поширення цієї форми економічних взаємодій у сільському господарстві).

Невирішені раніше частини загальної проблеми. Попри наявність певних напрацювань у дослідженнях соціального підприємництва, є нагальна потреба в їх продовженні, особливо що стосується державного регулювання у цій сфері.

Тож метою статті є дослідження зарубіжного досвіду державної підтримки соціального підприємництва та обґрунтування можливості використання його в Україні.

Виклад основного матеріалу. Соціальне підприємництво згідно зі Стенфордським оглядом соціальних інновацій – це використання бізнесу, яке допомагає розробляти, фінансувати і впроваджувати рішення соціальних, культурних та екологічних проблем.

Діяльність соціальних підприємств є вигідною для макроекономічного розвитку кожної країни, оскільки ця діяльність дає можливість зменшити частину державних витрат на розв'язання проблем соціально незахищених людей, їх працевлаштування та суспільної адаптації [5, с. 23]. Варто наголосити, що важливим є й усвідомлення підприємцями високої відповідальності за результати своєї діяльності як перед безпосередніми клієнтами, так і перед суспільством.

Н.Супрун зазначає, що чинниками розвитку соціального підприємництва у світовій практиці слід вважати: “провали ринку та держави; різний рівень соціального захисту у різних національних моделях економіки; диференціацію доходів різних соціальних груп; зростання соціальних потреб” [6, с. 454]. На нашу думку, до наведеного переліку слід додати також інституціалізацію соціального капіталу, який, як відомо, ґрунтується на соціальних надбаннях, міжособистісних зв'язках, груповій взаємодії, взаємній довірі, участі людини в організації.

У цьому контексті доречно послатися на доробок таких науковців, як О.Шпикуляк і В.Пехов, які цілком обґрунтовано вказують на те, що проблема соціального капіталу постала на відповідному етапі розвитку прогресивних постіндустріальних суспільств, які перейшли у

фазу стійкого усвідомлення визначальної ролі особистості, її соціально-економічних надбань, забезпечення добробуту [4, с. 103]. Розгляд феномену соціального підприємництва саме з позицій якості соціального капіталу видається нам найбільш перспективним.

У Доктрині збалансованого розвитку, що формулює стратегічні й тактичні завдання економічного прориву України та механізми їх досягнення в контексті мегатрендів світового розвитку, виходячи з концепту людиноцентризму, зазначено: “Невід’ємною складовою прискореного економічного зростання України є активізація малого й середнього бізнесу, що дасть змогу реалізувати насамперед його соціальну функцію” [7, с. 112]. Зауважимо, що реалізація цієї функції передбачає наявність певних норм і традицій у суспільстві, а також відповідних управлінських рішень.

Поява соціального підприємництва у Норвегії передусім була зумовлена активністю приватних осіб, компаній та інвесторів, основною мотивацією яких було вирішення питань, пов’язаних із появою великої кількості біженців. Утім, з 2011 р. починаються проявлятися політичні інтереси в цьому напрямі. Першими кроками державних структур стали розробка навчальних курсів та підготовка посібника для соціальних підприємців, які спрямовують свої зусилля на боротьбу з бідністю та соціальною ізоляцією. Згодом держава починає дотувати соціальних підприємців. У цей час починають формуватися критерії підтримки соціального підприємництва [8], а саме:

- соціальний вплив (спрямованість на розв’язання чи пом’якшення конкретної відчутної соціальної проблеми);
- інноваційність (застосування нових підходів, нових способів розв’язання як давньої, так і новопосталої соціальної проблеми);
- самоокупність і фінансова стійкість (незалежність від зовнішнього фінансування);
- тиражованість (відтворюваність моделі соціального підприємства в інших географічних і соціальних умовах).

У країнах ЄС соціальні підприємства називаються “кооперативи соціальної солідарності” (Португалія), “кооперативи соціальних ініціатив” (Іспанія), “компанії соціальної мети” (Бельгія), “соціальні кооперативи колективної власності” (Франція). Парламент Великобританії узакопив роботу соціальних підприємств (або “компаній, що працюють в інтересах громади” – social interest companies) у 2004 році [9]. У США держава значно менше підтримує соціальне підприємництво порівняно з Європою [5, с. 24].

В.Назарук, керівник Програми соціального інвестування американського фонду Western NIS Enterprise Fund, вважає, що досвід соціального бізнесу за кордоном може бути цікавим для України [10]. Як приклад – виробництво сувенірів та народні промисли: Ten Thousand Villages (www.tenthousandvillages.com). Засновниця Рут Байлер свого часу почала продавати вироби майстрів із Пуерто-Рико із капоту свого автомобіля та агітувати американців підтримувати жінок-майстринь для покращення їхнього матеріального становища. Сьогодні компанія надає можливість майстрам із 38 країн світу продавати свої роботи в 390 крамницях у США та Канаді. Прибуток у 2011 р. становив 1 млн дол. США.

Іншим прикладом є Suma Wholefoods (www.suma.coop) – кооператив працівників у Великій Британії, у якому працює 150 людей. Усі отримують рівну оплату, кооператив демократично управляється своїми членами. Suma повністю застосовує демократичну систему управління, яка не обмежується звичними поняттями ієрархії. Підприємство належить усім та управляється всіма. Усі спільно виконують необхідні роботи, хоч би якими вони були. Підприємство виготовляє дитяче вегетаріанське харчування, включаючи веганське, сир, масло, молоко. А також заморожену їжу, зокрема веганські бургери та морозиво. Кооператив випускає подарунки, екологічні засоби для догляду за тілом та засоби для чищення. Suma використовує 100% електроенергії з поновлюваних джерел. Датчики руху вимикають світло, коли працівники виходять із кімнати, працівники спільно користуються гібридним автомобілем, пластмасові та картонні упаковки забираються від клієнтів і повторно використовуються або переробляються. Харчові

відходи перетворюють на компост; багато дерев висаджують для підтримки вуглецево-нейтрального стану.

Цікавим є також досвід Coin Street Community Builders (CSCB) (www.coinstreet.org), що є соціальним підприємством та девелоперським трестом, який намагається зробити Лондонський район South Bank кращим місцем для проживання, роботи та перебування. Починаючи з 1984 р. CSCB перетворило занедбані 13 акрів землі на процвітаючу околицю. Усе почалося з того, що в 1993 р. Правління Coin Street Community Builders, Житловий Кооператив Coin Street та Трест Coin Street домовилися про спільні цілі та завдання у своїй діяльності. Вони будують спортивні та культурні центри для дітей, громадські простори, магазини, заклади харчування.

Провідним соціальним підприємством Великої Британії, яке займається доглядом удома, вважається Care and Share Associates (CASA) (www.casaltd.com). Підприємство належить його членам. П'ять структурних одиниць CASA надають послуги з догляду за літніми людьми більш ніж 13 тис. год на тиждень. CASA та всі структурні одиниці належать членам цього соціального підприємства. CASA розглядається міністерством охорони здоров'я як соціальне підприємство-новатор у галузі охорони здоров'я і догляду вдома. Місія підприємства полягає в тому, щоб брати на себе частину ринку соціальної опіки від міністерства охорони здоров'я та в тісній співпраці з громадським сектором конкурувати з приватним сектором. Це досягається за рахунок широкого застосування успішних соціальних моделей підприємства, що працює у сфері охорони здоров'я та соціальної опіки.

До соціального підприємництва належить і інтернет-компанія з Іспанії Lonxanet (www.fundacionlonxanet.org). Вона об'єднує рибалок і створює ефективний рибний ринок, починаючи з 2001 р. Компанія розв'язує такі соціальні проблеми: покращення соціально-економічного становища риболовецьких громад; раціоналізація ланцюжка ціноутворення і вдосконалення ринку морепродуктів в інтересах виробника і кінцевого споживача; відновлення морської екосистеми в місцях традиційного і активного риболовного промислу.

Не менш цікавим прикладом є і мережа підприємств органічного сільськогосподарського виробництва для соціальної і трудової реабілітації уразливих категорій населення Jardins de Coscagne (www.reseaucoscagne.asso.fr) (Сади Кокані). Заснована вона у Франції у 80-х рр. для працевлаштування людей, які опинилися у складних життєвих обставинах. Створена мережа продаж "прихильним споживачам", які беруть на себе зобов'язання купувати щотижня визначені обсяги продуктів у довготривалій перспективі. У 1999 р. була створена мережа "Садів Кокані". На сьогодні таких підприємств понад 120 по всій Франції. Тут працевлаштовано понад 4 тис. осіб, споживачами стали понад 22 000 сімей.

Проаналізувавши державну політику у сфері соціального підприємництва, А.Свинчук зазначає, що в Європі активно приймаються закони, які або закріплюють певну організаційну форму за соціальними підприємствами, або визначають критерії та поняття соціального підприємства, або ж відповідно до яких державні органи мають орієнтуватися на першочергове залучення соціальних підприємств при здійсненні закупівель [11]. При цьому варто наголосити на значній ролі організацій громадянського суспільства в цій царині, які, зокрема, надають комплексні послуги з оцінки соціальних наслідків та організації тендерних перевірок, долучаються до оцінки потреб та проводять тренінги, роз'яснюють юридичні питання та організують комунікативні заходи [12].

На нашу думку, заслуговує на застосування в Україні досвід Великої Британії щодо розвитку соціального підприємництва, який напрацьовано при ухваленні та реалізації таких державних стратегій: "Соціальне підприємництво: стратегія успіху", "Кращий бізнес: стратегія і план дій для соціальних підприємств Шотландії". Зазначені стратегії спрямовані на досягнення таких цілей, як підвищення ролі та сприяння розвитку культури соціального підприємництва, відкриття ринків для соціальних підприємств, доступність відповідної інформації, надання соціальним підприємствам доступу до належного фінансування, їх залучення до взаємодії з владними структурами, створення інтегрованої підтримки сектора тощо [13]. Ми вважаємо, що все зазначене є досить актуальним і для України.

В Україні минулого року розпочав діяльність Elfenworks Foundation (Сіліконова Долина, Каліфорнія, США), що здійснює соціально відповідальну підприємницьку діяльність, цілями якої є боротьба з бідністю і безробіттям, розв'язання гострих суспільних проблем незахищених верств населення і соціальний захист (зокрема людей з обмеженими фізичними та психічними можливостями і груп ризику), розвиток освіти, охорони навколишнього середовища, виявлення проблем та створення нових підходів і методик, популяризація найбільш успішних соціальних проектів. Засновницею і виконавчим директором Elfenworks Foundation є Лорен Спіт, доктор ділового адміністрування університету Голден Гейт у Сан-Франциско та доктор Богослов'я Університету Бакке Гредуейт (Сіетл, штат Вашингтон). Об'єднавши у 2005 р. команду із соціально відповідальних підприємців із досвідом у сферах мультимедіа, комп'ютерних технологій, музики, кіно, управління, права, фінансів, освіти, розвитку людського потенціалу та соціальної справедливості, успішно здійснила низку соціально значимих проектів із Центром Джиммі Картера, Національним центром бідності при Стенфордському університеті, Міллз Коледжем та Коледжем Сент-Мері, що розвивають ідеї соціально відповідального бізнесу. Л.Спіт започаткувала у США національний Фестиваль студентських фільмів, що заохочує студентів до створення сценаріїв про соціальну справедливість, супроводжується адвокаційними кампаніями громадських організацій і є унікальним прикладом масштабного впливу культури та соціального бізнесу на вирішення тих чи інших суспільних проблем. Л.Спіт також є продюсером всесвітньо відомого номінованого на премію "Греммі" медіа-проекту "В гармонії з надією" (зі щорічним врученням нагород групам та особам, які займаються розв'язанням проблеми бідності в Америці). На наш погляд, подібний досвід є надзвичайно важливим і вартим того, щоб адаптувати його для застосування в умовах нашої держави.

Висновки. За сучасних умов функціонування суспільства і держави в Україні особливого значення набуває підтримка соціального підприємництва як такого, що поєднує соціальний і бізнесовий підходи до реалізації можливостей, які дадуть змогу виявити соціальні потреби, сприяють створенню соціальної цінності чи стимулюють соціальні зміни.

У цьому контексті важливим є досвід країн Європейського Союзу, Америки і Канади стосовно встановлення державою правил і норм, які спонукають економічних і соціальних агентів до соціально спрямованої організації форм підприємницької діяльності. Адже соціальне підприємництво потребує ефективної ідеології, адвокації, уваги мас-медіа, позитивних прикладів, критичного підходу та відкритості для спільноти.

Водночас неприпустимим є бездумне запозичення такого досвіду, необхідна його адаптація до вітчизняних умов.

Напрями подальших досліджень, на нашу думку, мають стосуватися співробітництва на міжнародному, національному, регіональному та місцевому рівнях у питаннях формування й реалізації державної політики щодо розвитку інноваційного потенціалу соціального підприємництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. William A. Schambra (2010), "The Real Social Entrepreneurs" William E. Simon Lecture, the Manhattan Institute for Policy Research, New York City, 9 December 2010. – Режим доступу : <https://www8.gsb.columbia.edu/>
2. Keohane, Georgia Levenson (2013), Social Entrepreneurship for the 21st Century: Innovation Across the Nonprofit, Private, and Public Sectors, New York: mc Graw Hill, p. 151.
3. Біланич Л. В. Моделі функціонування соціального підприємництва в Словаччині та встановлення можливостей їх адаптації в Карпатському регіоні України / Л. В. Біланич, О. Я. Голубка // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 6. – С. 158–165.
4. Шпикуляк О. Г. Формування та інституціоналізація соціального капіталу в розвитку аграрного підприємництва: методологічні аспекти оцінки / О. Г. Шпикуляк, В. А. Пехов // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 102–107.

5. Ігнатович Н. Зарубіжний досвід розвитку соціального підприємництва / Н. Ігнатович, В. Гура // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Тараса Шевченка. Економіка. – 2014. – Вип. 12. – С. 22–25.
6. Супрун Н. А. Соціальне підприємництво як механізм розв'язання соціально-економічних проблем суспільства / Н. А. Супрун // Стратегія державної кадрової політики – основа модернізації країни : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю, Київ, 31 трав. 2012 р. – Київ : НАДУ, 2012. – С. 454–456.
7. Україна 2030: Доктрина збалансованого розвитку. – Львів : Кальварія, 2017. – 168 с.
8. Проць Н. Соціальне підприємництво. Досвід Норвегії [Електронний ресурс] / Н. Проць. – Режим доступу : <http://lcci.com.ua/socialne-pidpryyemnyctvo-dosvid-norvegiji/>
9. Eva Les and Marija Kolin (2009), “East Central Europe”, in: Janelle A. Kerlin (ed.), *Social Enterprise. A Global Comparison*, Medford: Tufts University Press.
10. Назарук В. Соціальний бізнес за кордоном [Електронний ресурс] / Василь Назарук // Бізнес-публікації. – Режим доступу : <https://msb.aval.ua/news/?id=26158>
11. Свинчук А. Роль держави у розвитку соціального підприємництва: європейський та американський досвід [Електронний ресурс] / А. Свинчук. – Режим доступу : <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-sviti>
12. The Social Value Guide. Implementing the Public Services (Social Value) Act [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.cips.org/Documents/Knowledge/social_value_guide.pdf
13. Woodland-related Social Enterprise: Enabling factors and barriers to success. Amy Stewart. July, 2011 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://www.forestry.gov.uk/pdf/SE_Report_July_2011.pdf

REFERENCES

1. William A. Schambra (2010), “The Real Social Entrepreneurs” William E. Simon Lecture, the Manhattan Institute for Policy Research, New York City, 9 December 2010, available at: <https://www8.gsb.columbia.edu/> (Accessed 25 May 2017).
2. Keohane, Georgia Levenson (2013), *Social Entrepreneurship for the 21st Century: Innovation Across the Nonprofit, Private, and Public Sectors*, New York: mc Graw Hill, p. 151.
3. Bilanych, L. V. and Holubka, O. Ya. (2017), *Modeli funktsionuvannya sotsial'noho pidpryyemnytstva v Slovachchyni ta vstanovlennya mozhlyvostey yikh adaptatsiyi v Karpat's'komu rehioni Ukrayiny, Aktual'ni problemy ekonomiky*, vol. 6, pp. 158–165.
4. Shpykulyak, O. H. and Pekhov, V. A. (2015), *Formuvannya ta instytutsionalizatsiya sotsial'noho kapitalu v rozvytku ahrarnoho pidpryyemnytstva: metodolohichni aspekty otsinky*, *Ekonomika APK.*, vol. 11, pp. 102–107.
5. Ihnatovych, N. and Hura, V. (2014), *Zarubizhnyy dosvid rozvytku sotsial'noho pidpryyemnytstva*, *Visnyk Kyyivs'koho natsional'noho universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika*, vol. 12, pp. 22–25.
6. Suprun, N.A. (2012), *Sotsial'ne pidpryyemnytstvo yak mekhanizm rozv'yazannya sotsial'no-ekonomichnykh problem suspil'stva, Stratehiya derzhavnoyi kadrovoyi polityky – osnova modernizatsiyi krainy: materialy Vseukrayins'koyi naukovy-praktychnoyi konferentsiyi za mizhnarodnoyu uchastyu Kyyiv, 31 travnya 2012 r.*, pp. 454–456.
7. (2017) *Ukrayina 2030: Doktryna zbalansovanoho rozvytku, L'viv, Kal'variya*, 168 p.
8. Prots' N. *Sotsial'ne pidpryyemnytstvo. Dosvid Norvehiyi*, available at: <http://lcci.com.ua/socialne-pidpryyemnyctvo-dosvid-norvegiji/> (Accessed 25 May 2017)
9. Eva Les and Marija Kolin (2009), “East Central Europe”, in: Janelle A. Kerlin (ed.), *Social Enterprise. A Global Comparison*, Medford: Tufts University Press.
10. Nazaruk V. *Sotsial'nyy biznes za kordonom, Biznes-publikatsiyi*, available at: <https://msb.aval.ua/news/?id=26158> (Accessed 25 May 2017).

11. Svynchuk, A. Rol' derzhavy u rozvytku sotsial'noho pidpryyemnytstva: yevropeys'kyy ta amerykans'kyy dosvid, available at: <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/v-sviti> (Accessed 25 May 2017).

12. The Social Value Guide. Implementing the Public Services (Social Value) Act, available at: https://www.cips.org/Documents/Knowledge/social_value_guide.pdf (Accessed 26 May 2017).

13. Woodland-related Social Enterprise: Enabling factors and barriers to success. Amy Stewart. July, 2011, available at: https://www.forestry.gov.uk/pdf/SE_Report_July_2011.pdf (Accessed 26 May 2017).

SUMMARY

The development and functioning of social entrepreneurship as one of the tools of socio-economic development is relevant in modern conditions. The study of the experience of developed countries in this area and understanding the possibilities of its application in Ukraine is necessary for the achievement of social progress.

Various aspects of the functioning of social enterprises have been studied by such foreign scholars as: Georgia Levenson Keohane, Marija Kolin, Eva Les, Dzh.Mayr, I.Marty, M.Maclin, William A. Schambra. In most of the analyzed works, examples are drawn and conclusions are drawn that social entrepreneurship has radically changed the non-profit, private and public sectors.

In the development of problems related to the development of social entrepreneurship, the contribution of domestic scientists is also quite significant. Thus, L.Bilanich and O.Golubka conducted an analysis of the legal framework, models and institutional forms of the functioning of social entrepreneurship in contemporary Slovakia. O.Shpikuliak and V.Pekhov noted that the state as a power institute is indifferent to society and often does not fulfill its functions, deprives the incentives for the participation of the individual.

The purpose of the article is to study the foreign experience of state support for social entrepreneurship and to substantiate the possibility of using it in Ukraine.

The activities of social enterprises are beneficial for the macroeconomic development of each country, since it enables to reduce state expenditures on solving the problems of socially vulnerable people, their employment and social adaptation. It is important to understand the high responsibility of entrepreneurs for the results of their activities both to direct clients and to society.

Factors of the development of social entrepreneurship in world practice consider the failure of the market and the state; different levels of social protection in different national models of the economy; differentiation of incomes of different social groups; growth of social needs. In our opinion, institutionalization of social capital, based on social assets, interpersonal relations, group interaction, mutual trust, participation of a person in an organization should be added to the list.

Consideration of the phenomenon of social entrepreneurship from the point of view of the quality of social capital seems to us the most promising.

The criteria for supporting social entrepreneurship in Norway are given. Examples of social enterprises in the US, Canada, the United Kingdom, Spain and France are given.

An important experience for Ukraine is the foreign experience of establishing state rules and norms that encourage economic and social agents to socially oriented forms of entrepreneurial activity.

Social entrepreneurship in Ukraine needs an effective ideology, advocacy, media attention, positive examples, a critical approach and openness to the community. But unacceptable is the thoughtless borrowing of such experience, its necessary adaptation to domestic conditions.

The directions of further research, in our opinion, concern cooperation at the international, national, regional and local levels in the issues of the formation and implementation of the state policy on the development of the innovative potential of social entrepreneurship.